

8.6 Regioninės integracijos klausimu Bendrijų bendradarbiavimo programos, ypač tos, kurios paliečia regioninę integraciją su besivystančiomis šalimis arba valstybėmis, laikomomis tarp mažiausiai išsivysčiusių, nuo šiol turi skirti labai didelį dėmesį ilgalaikiškumo aspektams visomis kryptimis – ekonomine,

socialine ir aplinkosaugine. Šiame kontekste EESRK gali labai svariai prisidėti prie sėkmingo šių pastangų įgyvendinimo, kadangi tarp visų ES institucinių organų jis turi aukščiausią kompetenciją šiuo klausimu ir gali pateikti šias temas debatams pilietinėje visuomenėje.

Briuselis, 2004 m. birželio 2 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Roger BRIESCH*

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Tarybos direktyvos, įgyvendinančios lygių galimybių tarp vyrų ir moterų ir galimybės naudotis prekėmis ir paslaugomis bei tiekti jas principą, pasiūlymo

COM(2003) 657 galutinis– 2003/0265(CNS)

(2004/C 241/13)

Vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2004 m. kovo 31 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl Tarybos direktyvos, įgyvendinančios lygių galimybių tarp vyrų ir moterų ir galimybės naudotis prekėmis ir paslaugomis bei tiekti jas principą, pasiūlymas.

Specializuotas Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu parengimą, 2004 m. gegužės 6 d. patvirtino nuomonę. Pranešėjas - ponja Carroll.

409-oje plenarinėje sesijoje, vykusioje 2004 m. birželio 2-3 d. (2004 m. birželio 3 d. posėdyje) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 120 balsais „už“, 49 „prieš“, bei 15 susilaikius, priėmė šią nuomonę.

1. Pasiūlymo teisinė bazė, turinys ir apimtis

1.1 Komisijos pasiūlymas remiasi Europos Bendrijos steigimo sutarties 13(1) straipsniu, kuris sudarė pagrindą direktyvoms dėl kovos su diskriminacija užimtume ir darbe dėl remiantis religinių pažiūrų ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos⁽¹⁾ ir dėl užimtumo ir darbo bei galimybės naudotis prekėmis ir paslaugomis ir tiekti jas dėl rasinės ar etninės kilmės priežasčių⁽²⁾.

1.2 Pasiūlyta direktyva nustato pagrindus kovai su lyčių diskriminacija galimybėse naudotis prekėmis ir paslaugomis ir tiekti jas, bei siekia įgyvendinti lygių galimybių tarp vyrų ir moterų principą šalyse narėse. Ji neturi jokio atgalinio poveikio.

1.2.1 Tiesioginė ar netiesioginė seksualinė diskriminacija, įskaitant mažiau palankų moterų traktavimą dėl nėštumo ar

motinystės, yra draudžiama. Kaip apibrėžta pasiūlyme, persekiojimas ir seksualinis persekiojimas laikomi seksualine diskriminacija ir todėl yra draudžiami. Asmens atsisakymas ar sutikimas su tokiu elgesiu negali būti ši asmenį įtakančio sprendimo pagrindu. Diskriminacijos skatinimas pagal direktyvą taip pat yra laikomas diskriminacija.

1.3 Pasiūlymo apimtis plati, tačiau yra keletas didelių apribojimų. Plačiaja prasme pasiūlymas apima galimybę naudotis visuomenei prieinamomis prekėmis ir paslaugomis, bei tiekti jas, įskaitant būstą. Jis apima valstybinį ir privatų sektorius, įskaitant valstybės institucijas. Grynai privačios operacijos, pavyzdžiui, vasarnamio nuoma šeimos nariui ar kambario išnuomojimas privačiame name, nėra įtrauktos į pasiūlymą.

⁽¹⁾ 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti pagrindą lygioms galimybėms užimtume ir darbe.

⁽²⁾ 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva, įgyvendinanti lygių galimybių principus tarp žmonių, nepaisant rasinių ir etninių skirtumų.

1.3.1 Komisija pateikia visuomenei prieinamų prekių ir paslaugų pavyzdžius:

- galimybė naudotis visuomeninės paskirties patalpomis;
- visų tipų būstai, įskaitant nuomą ir viešbučius;
- bankų, draudimo ir kitos finansinės paslaugos;
- transportas;
- bet kokios profesijos paslaugos ar prekyba ⁽¹⁾.

1.3.2 Paslaugų spektras yra platus. Svarbios sritys apima pensijas, gyvybės ir sveikatos draudimą, bendrą draudimą ir galimybę naudotis finansais ir būstu.

1.3.3 Pasinaudojimas lytimi kaip faktoriumi skaičiuojant įmokas ar draudimo naudą bei teikiant finansines paslaugas bus draudžiamas nuo direktyvos įsigaliojimo dienos. Tačiau šalims narėms leidžiama atidėti šios nuostatos įgyvendinimą šešeriems metams. Jeigu šalys narės nuspręš taip padaryti, jos privalo nedelsiant informuoti Komisiją ir turi kaupti, skelbti ir reguliariai atnaujinti išsamias lenteles apie mirtingumo ir vyrų bei moterų gyvenimo trukmės rodiklius

1.4 Egzistuoja keletas išimčių. Pasiūlyta direktyva, kalbant apie prekes ir paslaugas, neužkerta kelio skirtumams tarp vyrų ir moterų, jeigu tos prekės ar paslaugos yra skirtos išimtinai ar pirmiausia tik vienos lyties atstovams ar jų įgūdžiams praktikuoti. Tarp pavydžių gali būti vienos lyties sesijos baseine ar privačiam narių klube.

1.5 Kaip apibrėžta Tarybos direktyvos 89/552/EEB 1(b) straipsnyje, į direktyvą nepatenka švietimas ir žiniasklaidos bei reklamų turinys, ypač spaudos ir televizijų reklamų.

1.6 Direktyva leidžia teigiamus veiksmus.

1.7 Direktyvoje yra nuostatos apie minimalias teises ir teisių gynimo būdus, vykdymą bei monitoringą bendros su dviejų direktyvų, paminėtų 1.1 skirsnyje, nuostatomis.

2. Bendrieji komentarai

2.1 Komitetas pabrėžia seksualinės diskriminacijos, susijusios su vyrų ir moterų galimybėmis naudotis prekėmis ir paslaugomis bei tiekti jas, uždraudimo principo svarbą.

2.2 Komitetas pritaria šio pasiūlymo formuluočių ir apibrėžimų atitikimui su ankstesniųjų dviejų direktyvų ir dėl įrodinėjimo pareigos lygių galimybių byloje.

⁽¹⁾ COM(2003) 657 galutinis, Išaiškinamasis memorandumas.

2.2.1 Komitetas yra susirūpinęs, kad „paslaugų“ apibrėžimas minimas tik direktyvos projekto 10 straipsnio preambulėje. Siekiant išvengti dviprasmybės esant plačiam viešųjų ir kitų paslaugų visuomenei spektrui (pavyzdžiui, paslaugų, kurias tiekia NVO), „paslaugų“ terminas turi būti aiškiai apibrėžtas tekste. Komitetui yra priimtinas platus apibrėžimas.

2.3 Apgailestaujama, kad į direktyvos sferą nepatenka švietimas. Tačiau pripažįstama, kad gali kilti problemų dėl Bendrijos kompetencijos šioje srityje. Tuo tarpu švietimas yra esminis lygybės tarp vyrų ir moterų veiksnys, kurio padarinyje berniukai ir mergaitės gali rinktis tradicinį karjeros kelią, taip stipriai įtakodami savo ateitį. Kai kurios šalys narės abejoja dėl pasirinkimo apribojimų ir tinkamų gairių švietime trūkumo, kas įtakoja asmenybes, nes tai gali trukdyti pasiekti socialinius tikslus ir paveikti ES konkurencingumą.

2.3.1 Komisija patvirtino, kad paslaugos apimtų tik privačias švietimo paslaugas, jeigu šis sektorius nebūtų išimtas iš direktyvos. Tai galėjo įtakoti skirtingų standartų taikymą įgyvendinant lygių galimybių principą.

2.3.2 Remiantis Lisabonos darbotvarke šalys narės jau ėmėsi veiksmų švietimo srityje. Taigi, komitetas ragina Komisiją imtis veiksmų, kurie yra jos galioje, paskatinti šalis nars užtikrinti, kad tiek berniukams, tiek mergaitėms būtų lygios galimybės naudotis švietimo galimybėmis.

2.3.3 Direktyva dėl lygių galimybių apima galimybes naudotis profesiniu mokymu, įskaitant trečio lygio profesinį švietimą. Tačiau to nepakanka. Priemonės pasinaudoti trečio lygio švietimu universitete ar profesinėje mokymo institucijoje, įgyjamos pirmame ir antrame lygiuose.

2.4 Komitetas supranta, kad pasiūlymas apima tik žiniasklaidą ir reklamą, kai jos yra paslaugų teikėjų vaidmenyje. Komitetas sutinka, kad dabartinis pasiūlymas nėra teisinga priemonė, kuri įtakotų žiniasklaidos ir reklamos turinį. Tačiau, kadangi žiniasklaida ir reklama daro galingą įtaką visuomenės požiūriui ir nuomonei, jų negalima nepaisyti ES veiksmuose, kuriais siekiama pašalinti užimtumo ir kasdieninę diskriminaciją. Vis dėlto egzistuoja aiški linija tarp tinkamų veiksmų ir cenzūros. Taigi, Komisija, atsižvelgiant į šiuos veiksmus, turėtų tęsti konsultacijas šiais klausimais ir laiku imtis atitinkamų veiksmų. Komitetas yra pasiruošęs dalyvauti šiame procese.

2.5 Komitetas pritaria faktui, kad vyrai ir moterys turėtų lygias galimybes naudotis finansais, kurie yra ypatingai svarbūs tiek vieniems, tiek kitiems, nesvarbu ar jie verslininkai, ar tikisi gauti finansavimą būstui.

2.6 Komiteto nuomone, kalbant apie nediskriminavimą dėl lyties naudojantis draudimo paslaugomis, paliečiamas jautriausias rekomendacijos aspektas, kadangi tokios sritys kaip švietimas, žiniasklaida ir reklama nėra įtrauktos į rekomendaciją. Nei į vieną iš rekomendacijoje esančių sričių, ypač draudimo srityje, negali būti įtraukiami nauji diskriminacijos kriterijai.

2.6.1 Komitetui atrodo labai abejotinas teiginys, kad abiejų lyčių tarifai, kurie yra taikomi kitose sąjungos šalyse, sąlygoja bendrą draudimo tarifų padidėjimą ir tuo pabrangina išplėstą rizikos subalansavimą tarp abiejų lyčių. Būtų neprotinga ir tai prieštarautų pačiam pasiūlymui, jei valstybės narės draudimo srityje, kalbant bendrai apie paslaugų ir įsikūrimo laisvę, 6 metus galėtų nukrypti nuo šio lygių teisių principo.

2.6.2 Komitetas reikalauja panaikinti tiesioginę ir netiesioginę diskriminaciją, kalbant apie visų asmenų galimybę naudotis papildomo draudimo teisėmis. Šis reikalavimas yra dar skubesnis, nei socialinės apsaugos antrosios ir trečiosios kolonų kūrimas, kuris šiuo metu yra ES socialinės apsaugos dinamiškiausias aspektas. Šiuo klausimu komitetas remiasi rekomendacijomis, kurios išdėstytos nuomonėje dėl „papildomo medicininio draudimo“⁽¹⁾.

3. Konkretūs komentarai

3.1 Komitetas remia vyrų ir moterų lygias galimybes naudotis finansinėmis paslaugomis, kurių daugelis yra būtinos kasdieniame gyvenime, o taip pat ir lygią naudą ir įmokas. Tačiau direktyva apima daugelį finansinių paslaugų, kurios skiriasi savo prigimtimi, pvz., automobilių draudimą, sveikatos ir negalios draudimą, pensijas ir anuitetą. Tai sukelia sudėtingus ir sunkius klausimus, kurie skiriasi skirtingose šalyse narėse.

3.1.1 Tačiau turi būti pripažinta, kad gaunamos naudos ir įmokų suvienodinimas šių paslaugų vartotojams turės tiek teigiamą, tiek neigiamą poveikį, o vyrams ir moterims poveikis skirsis priklausomai nuo finansinių paslaugų. Automobilio draudimo atveju nauda dėl draudiminių įvykių nebuvimo atsiranda tik po kelerių metų jų draudiminės patirties. Egzistuoja galimybė, kad draudimo kaina gali pakilti visiems, siekiant išspręsti išskylančius nesklandumus.

⁽¹⁾ OL C 204, 18.7.2000, p. 51 (rapporteur: Jean-Michel Bloch-Lainé).

3.1.2 Europos teisingumo teismas Colorell sprendime⁽²⁾ pripažino, kad draudimo statistikos duomenų panaudojimas, remiantis lytimi, buvo efektyvus paskaičiuojant pensijų įnašus ar naudą. Tačiau įnašai, kuriuos turėjo mokėti darbuotojai ir nauda privalėjo būti vienodi. Didesni darbdavio įnašai buvo pripažinti galiojančiais. Tiesą sakant, teismas pripažino, kad naudos išlyginimo kaina yra didesnė. Profesinių pensijų schemose darbdavys mokėjo didesnę įnašą. Privačių pensijų ir draudimo atveju nėra darbdavio, kuris galėtų sugerti didesnes įmokas ar įnašus: tai tenka paslaugų vartotojams. Tačiau tai netaikoma pensijoms, kai vyrai turi mokėti už moterų ilgąamžiškumą, bet taikoma visiems kitiems draudimo tipams. Pavyzdžiui moterims gali tekti mokėti už padidintą vyrų riziką patekti į avarijas ir pan.

3.1.3 Komisija išplėstiniame poveikio vertinime pripažįsta, kad draudikai turės papildomų kaštų, kurie galiausiai bus perkelti vartotojams, tačiau mano, kad pritaikymo laikotarpiui pasibaigus tai nebebus taikoma. EESRK požiūris yra toks pats.

3.1.4 Šiuo atveju komitetas taip pat remiasi Sutarties principu dėl lygių vyrų ir moterų galimybių. Jeigu šis principas yra naudojamas kaip pagrindas, draudimo sektorius per tam tikrą laikotarpį privalės pataisyti skaičiavimo sistemą taip, kad lytis nebebūtų naudojama kaip veiksnys skaičiuojant, pavyzdžiui, automobilio draudimo įmokas. Kadangi aišku, jog avarijų dažnumai ir ilgąamžiškumas daugiau nebeturi įtakos skaičiavimo metodams, bendras vartotojų mokėjimų įnašas teoriškai neturėtų keistis.

3.1.5 Komitetas mano, kad draudimo/pensijų sektorius turės naudoti aiškesnį įvertinimą (įskaitant alternatyvaus pagrindu efektų nepriklausomą simuliaciją), siekiant įvertinti ilgalaikį pasiūlymų poveikį. Komitetas tiki, kad direktyvai įsigaliojus įvykių monitoringas tampa svarbus, ypač draudimo sektoriuje. Bendras direktyvos tikslas turėtų būti apsaugoti, kad žmonių teisės nenukentėtų nuo diskriminacijos.

3.2 Dėl būsto nuostatos Komitetas mano, kad direktyva neturėtų būti taikoma privatiems atvejams, pvz., tarp šeimos narių atliekamiems išperkamosios nuomos, pardavimo ar dovanojimo sandoriams.

3.3 Komiteto nuomone, išskirimai turėtų būti aiškiai apibrėžti. Jie neturėtų kelti pavojaus lygioms vyrų ir moterų galimybėms.

⁽²⁾ Colorell Pension Trustees Ltd v Russell & Others C-200/91, 28 September 1994.

3.4 Komitetas pritaria 5 straipsniui, kuris leidžia teigiamus veiksmus. Tačiau ši nuostata neturėtų kelti pavojaus pagrindiniams paslaugų, kurias vyrams ir moterims tiekia viešosios tarnybos ir NVO, sektoriams, tokiems kaip vienos lyties būstai socialiai nuskriaustiems asmenims ar prieglaudos moterims, patyrusioms buitinę ar kitokios formos prievartą.

3.5 Komitetas pritaria dialogo su nevyriausybinėmis organizacijomis nuostatai. Tačiau ši nuostata turi garantuoti reguliarių kontaktą su organizuota pilietine visuomene.

3.6 Priėmus direktyvą, informacija ir viešumas bus gyvybiškai svarbūs siekiant užtikrinti, kad vartotojai žinotų savo teises, o prekių ir paslaugų teikėjai suprastų savo įsipareigojimus.

Briuselis, 2004 m. birželio 3 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Roger BRIESCH*

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui — Skatinti technologijas ilgalaikiai plėtrai: Europos Sąjungos veiksmų planas ekotechnologijų naudai

(COM(2004) 38 galutinis)

(2004/C 241/14)

2004 metų sausio 28 dieną Komisija, vadovaudamasi Europos Bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, nusprendė paprašyti Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pateikti nuomonę dėl: „Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui — Skatinti technologijas ilgalaikės plėtrai: Europos Sąjungos veiksmų planas ekotechnologijų naudai“.

Specializuotas skyrius „Žemės ūkis, kaimo plėtra, aplinka“, atsakingas už Komiteto darbų šiuo klausimu parengimą, 2004 m. gegužės 6 d. priėmė šią nuomonę (pranešėjas p. p. BUFFETAUT).

409-oje plenarinėje sesijoje, vykusioje 2004 m. birželio 2-3 d. (2004 m. birželio 2 d. posėdis) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 177 balsais „už“, 1 balsui „prieš“ bei 5 susilaikius, priėmė šią nuomonę.

1. Įžanga

1.1 Šis pranešimas įsiterpia į Komisijos neįstatyminių dokumentų „tradiciją“, nustatydamas iniciatyvų, priimtų šioje srityje, bei ateities politinių perspektyvų vietą. Jis tam tikru laipsniu nustato Komisijos išvados ekotechnologijų klausimų ribas.

1.2 Pranešimas iš karto perkelia šią išvadą į strateginę perspektyvą dėl ilgalaikės plėtros bei Lisabonos strategijos ir primena nuo šiol gerai žinomą pasakymą, kad Komisija nori padaryti iš Europos Sąjungos „pačią konkurentiškiausią ir dinamiškiausią žinių ekonomiką pasaulyje, sugebančią pasiekti ilgalaikį ekonomikos augimą, lydimą kiekybinio ir kokybinio užimtumo pagerėjimo ir didesnės socialinės sanglaudos“.

1.3 Išdėsčius šį priminimą, nuo šiol tapusį ritualiniu, iškyla realus klausimas: kokie yra šio veiksmų plano ekotechnologijų naudai (VPET) tikslai?

Komisija, siekdama galutinio tikslo – sumažinti spaudimą mūsų gamtiniams ištekliams, pagerinti Europos gyventojų gyvenimo kokybę ir sudaryti palankias sąlygas ekonomikos augimui, suformuluoja tris tikslus:

- pašalinti kliūtis išnaudoti visą ekotechnologijų potencialą;
- stengtis pasiekti, kad ES vaidintų pirmaujančią vaidmenį ekotechnologijų kūrime ir naudojime;
- mobilizuoti visus, dalyvaujančius siekiant šių tikslų.

Siekdama galutinio tikslo – sumažinti spaudimą mūsų gamtiniams ištekliams, pagerinti Europos gyventojų gyvenimo kokybę ir sudaryti palankias sąlygas ekonomikos augimui.

1.4 Komisija mano, kad dabar yra tinkamas metas šiam planui atsirasti, tačiau kokia forma ir plėtojant kokius konkrečius veiksmus? Atsakymai į šiuos du klausimus ir sudaro šį dokumentą.